

ПОЛОЖЕННЯ

про організацію та проведення практики
у Державному вищому навчальному закладі
«Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»

Схвалено
на засіданні Вченої ради
ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет
імені Василя Стефаника»
05.11.2019 р.
протокол № 9

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Загальні положення
3. Забезпечення практики: програми, бази,
4. Організація та керівництво практикою
5. Права та обов'язки студентів
6. Проходження практики за межами України
7. Підведення підсумків практики
8. Матеріальне забезпечення
9. Документи, що регламентують діяльність підрозділів у забезпеченні практики

ВСТУП

Положення про організацію та проведення практики студентів у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (далі – Положення, далі – Університет) розроблено відповідно до чинного законодавства у сфері освіти України: Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту», Положення про проведення практики студентів ЗВО України: Наказу Міністерства освіти України 08.04.1993 № 93 (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти № 351 (v0351281-94) від 20.12.94), Постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Це Положення регламентує питання проведення всіх видів практики студентів в Університеті для всіх спеціальностей та рівнів освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Практика студентів є невіддільною складовою освітньо-професійних (ОПП) і освітньо-наукових програм (ОНП) підготовки фахівців. Вона спрямована на формування загальних і фахових компетентностей здобувачів вищої освіти, закріплення теоретичних знань, отриманих за час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок і умінь за відповідною спеціальністю.

Види та обсяги практик визначаються освітньо-професійними й освітньо-науковими програмами підготовки фахівців, що відображається відповідно у навчальних планах, робочих навчальних планах і графіках освітнього процесу.

До видів практики студентів в Університеті належать:

- ознайомлювальна, пропедевтична практика– початкова ланка практичної підготовки, яка дає змогу студентам мати більш чітку уяву про

свій майбутній фах та більш свідомо підходити до вивчення навчальних дисциплін;

- навчальна (практичні та лабораторні заняття, екскурсійна, ознайомлювальна, мовна, пленерна тощо) для отримання первинних професійних умінь та навичок тощо;

- виробнича (технологічна, конструкторська, педагогічна, навчально-виховна, педагогічна в оздоровчих закладах, експлуатаційна, економічна, педагогічна для непедагогічних спеціальностей другого (магістерського) рівня, волонтерська, економічна, юридична, організаційно-управлінська, юридична, обліково-аналітична, виконавська, диригентська, акторська, культурологічна та ін.) для закріплення знань, відпрацювання вмінь і навичок, формування компетентностей в умовах майбутньої фахової діяльності.

- виробнича (аситентська) – є обов’язковим компонентом ОПП для здобуття другого (магістерського) і ОНП третього (освітньо-наукового) рівнів і має на меті набуття професійних вмінь та навичок, фахових компетентностей на посаді викладача вищої школи.

- науково-дослідна - спрямована на розвиток компетенцій, пов’язаних з організацією і виконанням науково-дослідних робіт;

- переддипломна – на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

Метою *пропедевтичної практики* є ознайомлення студента з майбутньою професійною діяльністю, розвиток його творчих здібностей, здатностей ділового спілкування, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень.

Метою *навчальної практики* є ознайомлення студентів зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок, формування вміння приймати самостійні рішення в умовах конкретного фаху.

Особливими видами *навчальної практики* є діалектологічна,

фольклорна археологічна й етнографічна практики та ін., передбачені ОПП. Вона проводиться стаціонарно з виїздом на бази практики, які заплановані згідно програми досліджень. Проведення зазначених практик пов'язане з їх специфікою.

Навчальна практика може проводитися у навчальних кабінетах і лабораторіях, навчально-виробничих майстернях, полігонах, навчальних господарствах, навчально-дослідних ділянках, творчих колективах, навчально-практичних центрах та інших допоміжних об'єктах Університету, а також в організаціях, підприємствах відповідного профілю на основі укладених угод.

Метою *виробничої практики* є перевірка, поглиблення та закріплення знань, отриманих студентами у процесі вивчення теоретичних курсів, отримання практичних навичок, в установі, організації, на підприємстві з виробничим процесом і технологічним циклом виробництва, відпрацювання вмінь і навичок з обраної професії, а також збір матеріалу для виконання курсових робіт, передбачених навчальним планом.

Виробнича практика проводиться на підприємствах (організаціях, установах) на основі укладених угод. Базою виробничої практики можуть бути організації й установи різних галузей та секторів освіти і науки, економіки, культури, державного управління, фінансові та бюджетні установи, виробничо-промислові підприємства різних форм власності й інші, які забезпечені висококваліфікованими кадрами і відповідають вимогам програми практик відповідних рівнів вищої освіти.

Метою (*виробничої*) *асистентської практики* є забезпечення зв'язку між науковотеоретичною і практичною підготовкою студентів другого (магістерського) рівня, формування у них системи компетентностей для виконання функцій викладача педагогіки вищої школи.

Метою *науково-дослідної практики* є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду студентів, дослідження проблем теорії та практики дослідження. Науково-дослідна

практика передбачає здатність до визначення структури та логіки майбутньої наукової (дипломної) роботи. Обов'язковим елементом науково-дослідної практики є написання проєктної заявки, що передбачає додаткове консультування в офісі проєктно-освітнього центру «Агенти змін» ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Науково-дослідна практика другого (магістерського) рівня вищої освіти проводиться без відриву від навчання, у вільні від теоретичних занять дні, у 2-3 семестрах (якщо другий (магістерський) рівень вищої освіти здобувається за ОПП) або 2-4 семестрах (якщо другий (магістерський) рівень вищої освіти здобувається за ОНП).

Переддипломна практика студентів є завершальним етапом навчання і проводиться на випускному курсі з метою узагальнення і вдосконалення здобутих ними знань, практичних умінь та навичок, оволодіння професійним досвідом та готовності їх до самостійної трудової діяльності, а також збору матеріалів для виконання дипломної (проєктної) роботи.

Зміст практики визначається її програмами: наскрізною програмою та робочою програмою (для конкретних видів практики).

Практика в межах навчального року може проводитись як певними періодами, так і шляхом чергування з теоретичними заняттями.

Студенти, які працюють за обраною спеціальністю не менше ніж пів року до часу початку практики, мають право на її зарахування за умови своєчасної здачі документів і їх захисту в Університеті.

2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАКТИКИ: ПРОГРАМИ, БАЗИ

Наскрізна програма практики (НПП) – це основний організаційно-методичний документ, що регламентує мету, зміст і послідовність проведення практик, підведення їх підсумків і містить рекомендації щодо

видів, форм і методів контролю якості підготовки (рівень компетенцій), які здобувачі вищої освіти повинні отримувати під час проходження кожного виду практики. Зміст наскрізних програм включає програми всіх практик на кожному рівні здобуття вищої освіти.

НПП розробляється навчальним підрозділом університету згідно з навчальними планами, відповідно до ОПП підготовки фахівців.

НПП повинна мати таку структуру: найменування практики, семестр, в якому передбачена практика, тривалість практики (тижні). вступ; мета і завдання практичної підготовки студентів структурного підрозділу відповідно до спеціальностей; структура практичної підготовки у підрозділі: види практик, послідовність проходження, кількість кредитів (годин) на кожен вид, форма контролю); специфічні особливості організації та проведення практики (за необхідності).

На основі НПП розробляються і затверджуються робочі програми відповідних видів практики.

Робочою програмою практики вважається навчально-методичний документ, який регламентує порядок проведення окремо взятої практики. Робоча програма практики (далі – РПП) студентів входять до комплексу основних навчально-методичних документів, які реалізують завдання ОПП фахівців освітніх ступенів та відповідають їх змісту щодо практичних знань і навичок.

Структура робочої програми повинна відповідати загальним вимогам, що ставляться до документів такого виду.

Кафедри, циклові комісії можуть розробляти, окрім наскрізних та робочих програм практики, інші методичні документи, які сприятимуть досягненню високої якості проведення практики студентів.

Визначення *баз практики*, розробку та укладення угод із підприємствами, організаціями, установами всіх форм власності здійснює відділ практики Університету. Тривалість дії угоди узгоджується договірними сторонами і діє упродовж п'яти років.

Студент може самостійно обрати місце проходження практики. У такому разі він зобов'язаний за місяць до її початку принести лист-дозвіл та Угоду з підприємством, установою чи організацією про проходження практики.

На практику студенти направляються наказом ректора Університету.

Студенти можуть проходити практику за місцем проживання, праці чи навчання.

При отриманні подвійної освіти всі види практик перезараховуються.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на ректора Університету.

Організаційно-фінансове керівництво здійснює керівник навчальної і виробничої практики університету.

Безпосереднє навчально-методичне керівництво та виконання програми практики забезпечують керівники практики від структурних підрозділів університету.

До керівництва практикою залучаються викладачі, які мають досвід практичної роботи за фахом, на підприємствах та інших об'єктах практики не менше одного року.

Продовження (зміна періоду проведення) практики регламентується розпорядженням структурного підрозділу (коледжу, факультету, інституту) Університету.

Структурний підрозділ подає відділу практики в електронному варіанті службове подання для підготовки наказу про проведення практики.

Керівник практики від підрозділу та керівники-методисти циклових комісій і кафедр розподіляють між собою проведення всіх організаційних заходів щодо практики (настановча конференція, інструктаж з техніки безпеки, супровідні документи тощо).

Керівники баз практик своїм наказом зараховують студентів практикантів на конкретні робочі місця/посади. За відсутності останніх студенти призначаються дублерами працівників, а також призначають наставників студентів.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ СТУДЕНТІВ

Студенти-практиканти Університету *зобов'язані*:

- до початку практики одержати від керівника практики (відповідного підрозділу), керівників-методистів направлення, методичні матеріали (РПП, методичні вказівки, щоденник, індивідуальне завдання), консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно здати матеріали практики, передбачені РПП, та у зазначені терміни скласти диференційований залік з практики.

Студенти-практиканти *мають право*:

- за наявності вакантних місць студенти бути зарахованими на штатні посади, якщо робота на них відповідає вимогам РПП. При цьому не менше 50 відсотків часу відводиться на загальнопрофесійну підготовку за програмою практики;
- при проходженні виробничої педагогічної практики в оздоровчих закладах обіймати посади вихователів-педагогів на платній основі;
- повторного проходження практики у разі відсутності на базі практики з поважної причини за умови надання відповідних документів та

за рішенням керівництва підрозділу університету;

– на проходження практики за майбутнім місцем працевлаштування, якщо вони навчаються в університеті за цільовим направленням;

– проходити практику на випускному курсі за майбутнім місцем працевлаштування (за умови представлення документів про своє працевлаштування після закінчення університету).

5. ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Для поглиблення теоретичних знань і практичних навичок студентів Університету можуть скеровувати для проходження виробничої або переддипломної практики за межами України.

Групи студентів для проходження практики за межами України формують відповідно до укладених угод з установами, організаціями та підприємствами інших країн.

Відповідальність за якісне формування груп покладається на деканів, завідувачів кафедр/циклових комісій тощо.

Програму проходження практики за межами України готують викладачі випускових кафедр.

Після повернення в Україну студенти зобов'язані представити звітну документацію із захисти її згідно вимог.

6. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

В Університеті форми звітності й оцінювання знань студентів визначають робочі програми практик відповідно до їх виду.

Звіт практики: студент захищає перед комісією, призначеною кафедрою / цикловою комісією. Склад комісії визначається завідувачем кафедри / циклової комісії.

Форма звітності за практику визначається навчальним планом, робочою програмою практики.

Звітна документація з практики: на кафедрі упродовж року зберігається характеристика на студента, всі решту робочі матеріали матеріали практики повертаються йому для подальшого користування.

Оцінку за практику враховують при призначенні стипендії.

Студент, який не виконав програму практики, відраховується з університету. Якщо програма практики не виконана студентом з поважної причини, то навчальним закладом надається можливість студенту пройти практику повторно (в межах графіку освітнього процесу).

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри/циклової комісії та заслуховуються вченою/педагогічною радою структурного підрозділу Університету не менше одного разу упродовж року.

7. МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Джерела фінансування практики студентів Університету визначаються формою замовлення на фахівців: державне або регіональне, кошти фізичних чи юридичних осіб. Для фінансування виробничої практики можуть залучатися додаткові джерела фінансування, які не заборонені законом.

Розміри витрат на практики визначаються кошторисом і є частиною загальних витрат на підготовку фахівців.

Оплата відряджень викладачам – керівникам практик здійснюється закладом вищої освіти відповідно до законодавства України про оплату службових відряджень.

Форма та порядок оплати праці безпосередніх керівників-методистів практики від бази практики визначається взаємною домовленістю сторін в угоді на проведення практики студентів Університету.

Під час практики, у період роботи на робочих місцях і посадах з виплатою заробітної плати, за студентами зберігається право на одержання стипендії за результатами підсумкового контролю.

За наявності угодів між Університетом та підприємством (організацією, установою) і за умови сплати у період виробничої практики студентам заробітної плати, 50% її може направлятися на рахунок закладу вищої освіти для здійснення його статутної діяльності, зміцнення навчально-матеріальної бази, соціальний захист студентів, проведення культурно-масової та фізкультурно-спортивної роботи тощо.

8. ДОКУМЕНТИ, ЯКІ РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДРОЗДІЛІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАКТИКИ:

Зберігаються на кафедрах:

- наскрізні програми практик (електронний чи паперовий варіанти);
- робочі програми практик (електронний чи паперовий варіанти);
- характеристика як форма звітності студента за практику (1 навчальний рік).

Зберігаються у деканатах:

- копії наказів про проведення всіх видів практики (електронний чи паперовий варіанти);
- заліково-екзаменаційні відомості про результати практики.

Зберігаються у відділі практики:

- документи з питань організації та проведення практики в університеті нормативні документи МОН України та кабінету міністрів;
- положення про проведення практики в Університеті;
- накази про організацію та проведення всіх видів практик, розпорядження про практики. Відділ практики зобов'язаний передати накази про проведення практики у відповідні підрозділи;
- угоди про співпрацю між університетом та базами практик.